

Asia: VN/18534/2020

Ehdotus hallituksen esitykseksi laiksi Saavutettavuuskirjasto Celiasta - työryhmän raportti

Saavutettavuuskirjasto Celian asema ja tarkoitus (1 §)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

On tarkoituksenmukaista, että Saavutettavuuskirjasto Celia (Celia) toimisi virastona, jolla on virallinen asema ministeriössä.

Osalla Neuroliiton jäsenistä on sairauden aiheuttamia silmäoireita, jotka vaikeuttavat lukemista. Siksi pidämme erittäin tärkeänä, että Celian palveluja voisivat näkövammaisten lisäksi käyttää muut tekijänoikeuslain määrittelemät lukemisesteiset.

Palvelulla turvataan sivistyksellisten oikeuksien toteutumisen mahdollisuudet ja edistetään mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnan toimintaan. Celian on toimittava saavutettavan julkaisemisen asiantuntijana, koska saavutettavaan julkaisemiseen liittyvän neuvonnan ja tiedon tarve tulee edelleen kasvamaan kirjastoaineistoiden, oppimateriaalien ja muiden julkaisujen tekemisessä.

Kirjaston tehtävät (2 §)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tämän säännöksen sisältö on kokonaisuudessaan erittäin tärkeä. Se ohjaisi Celian toimintaa tarkoituksenmukaisella tavalla.

Neuvonnan osalta olisi toivottavaa lisätä Celian toiminnasta tiedottamista ns. suurelle yleisölle, jotta nykyistä laajemmalla osalla väestöstä olisi tietoa palveluista.

Saavutettavan julkaisemisen asiantuntijana toimiminen on keskeistä Celian tulevassakin toiminnassa. Sen tulee ainakin kohdistua kirjasto- ja opetuslalle. Mahdollisuuksien mukaan se voisi olla käytettävissä myös valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden julkaisemien aineistojen valmistelussa.

Maksuttomuus (3 §)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

On erinomaista, että Celian välitys- ja lainauspalvelu sekä neuvonta säilyisivät kirjaston asiakkaille maksuttomina.

Käytösäännöt sekä käyttö- ja lainauskielto (4 § ja 5 §)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Käytösäännöistä tulee olla kirjaus laissa. Niiden avulla voidaan ohjata ja säädellä asiakkaiden toimintaa ja kohdella heitä yhdenvertaisesti.

Samanaikaisten lainojen ja aineistojen enimmäismäärästä on tarkoituksenmukaista määrittää käytösäännöissä, jotta aineistot ovat tosiaasiallisesti käytettävissä. Niistä tulee kuitenkin voida poiketa yksittäisen lainaajan esittämän perustellun ja todennetun tarpeen johdosta.

Käyttö- ja lainauskielto lienee tarkoitettu käytettäväksi ennaltaehkäisevästi ohjaamaan asiakkaita Celian aineistojen käyttämisessä ja ääritapauksissa mahdollistavan rangaistuksenomaisen päätöksen. Näin ollen kieltojen kirjaaminen lakiin on perusteltua. Lienee kuitenkin tarpeellista lisätä 5 §:n yksityiskohtaisiin perusteluihin esimerkkejä tilanteista, joissa kielto voitaisiin asettaa asiakkaalle tai asiakkaalta voidaan periä vahingoittuneesta tai kadonneesta aineistosta korvaus. Säännöksen käsite toistuva tulee määritellä, jotta asiakkaiden kohtelu on yhdenvertaista. Asiakkaan yksilöllinen tilanne ja hänen olosuhteensa tulee ottaa huomioon käyttö- ja lainauskiellon asettamisessa sekä aineiston kadottamisen tai vahingoittamisen johdosta määrättävästä korvauksesta päätettäessä, jotta ratkaisut eivät ole kohtuuttomia asiakkaalle.

Yhteistyö, johtokunta, johtaja ja Braille-neuvottelukunta (6 §-9 §)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

On tärkeää, että Celian tuleva toiminta olisi valtakunnallista. Tällöin sen palvelut ovat asiakkaan asuinkunnasta riippumatta hänen käytettävissään.

Celian yhteistyöstä yleisten kirjastojen, muiden kirjastojen sekä koulujen ja oppilaitosten kanssa tulee olla säännös laissa. Muiden yhteisöjen kanssa tehtävästä yhteistyöstä lain yksityiskohtaisissa perusteluissa voisi olla esimerkkejä, jotta lainsäätäjän tavoite ja tahto ohjaisi Celian toimintaa.

Lakiehdotuksen säännökset Celian hallinnosta ovat tarkoituksenmukaisia.

Virastolle ehdotettu uusi nimi: Saavutettavuuskirjasto Celia

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Saavutettavuuskirjasto Celia on nimenä pitkä. Se kuitenkin kuvaa tarkoituksenmukaisella tavalla kirjaston toimintaa. Se myös mahdollistaa jo vakiintuneen Celia nimen käyttämisen jatkossakin.

Muita huomioita hallituksen esityksestä:

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Aalto Anu
Neuroliitto ry